

Ár 2015, föstudaginn 20. febrúar, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Haukur Guðmundsson, formaður, Geir Arnar Marelsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Jóhann Tómas Sigurðsson og Elísabet Júlíusdóttir.

Fyrir er tekið **mál nr. 102/2014**:

M
gegn
F.

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni dags. 30. október 2014, með kvörtun sóknaraðila, dags. sama dag. Með tölvupósti nefndarinnar, dags. 31. október 2014, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dags. 17. nóvember 2014. Var bréfið sent sóknaraðila, með tölvupósti nefndarinnar samdægurs og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir sóknaraðila bárust með tölvupósti dags. 8. desember 2014.

Málið var tekið fyrir á fundi nefndarinnar dags. 20. febrúar 2014.

II.

Málsatvik.

Þann 2. júní 2006 var gefið út skuldabréf nr. X til FF sem síðar sameinaðist FFF. Varnaraðili hefur nú tekið yfir réttindi og skyldur samkvæmt umræddu skuldabréfi. Bréfið var upphaflega að fjárhæð kr. 2.400.000 og var gefið út af A.

Sóknaraðili og B tókust á hendur sjálfskuldarábyrgð vegna lánsins. Skuldabréfið var gefið út þann 2. júní 2006 í gildistíð samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga frá árinu 2001. Sóknaraðili ritaði undir skuldabréfið og staðfesti þar m.a. að hafa kynnt sér upplýsingabækling varnaraðila um sjálfskuldarábyrgðir.

Fyrir liggur skjalið „Niðurstaða greiðslumats“ vegna lánveitingar þessarar. Þar kemur fram sú niðurstaða greiðslumats „að lántakandi geti ekki efnt skuldbindingar sínar miðaði við núverandi fjárhagsaðstöðu“. Þá kemur fram að meira en helmingi lánsupphæðar verði varið til greiðslu á skuldum lántakanda hjá sparisjóðnum. Skjal þetta er dagsett 7. júní 2006 og sóknaraðili skrifar undir það ásamt B.

Þá hefur varnaraðili lagt fram skjalið „Til ábyrgðarmanna fjárskuldbindinga [X]“, en þar er um að ræða útfyllt eyðublað. Þar kemur einnig fram að meira en helmingi lánsfjár verði varið til greiðslu á skuldum greiðanda eða annarra hjá óðnum. Á skjali þessu er jafnframt gert ráð fyrir að ábyrgðarmenn haki við valkostina Já eða Nei varðandi spurninguna „Óskar ábyrgðarmaður/menn eftir því að greiðslugeta greiðanda verði metin?“. Hefur sóknaraðili hakað greinilega við valkostinn Já, en auk

Þess er merki við valkostinn Nei og ritað nafn sitt við. Við hlið undirritunar hefur sóknaraðili jafnframt merkt í þar til gerðan reit við orðin „Greiðslumat séð“. Skjal þetta er dagsett 2. júní 2006.

Sóknaraðili hefur greitt kr. 1.230.000 inn á lánið.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst þess að ábyrgðarskuldbinding hans vegna láns nr. X verði ógilt og að varnaraðili verði látin endurgreiða honum kr. 1.230.000,- sem sóknaraðili hafði áður greitt til þess að halda láninu í skilum.

Sóknaraðili ber fyrir sig að framkvæmd varnaraðila við stofnun sjálfskuldaábyrgðanna hafi ekki verið í samræmi við samkomulag um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga frá árinu 2001. Sóknaraðili byggir á því að niðurstaða greiðslumats hafi ekki legið fyrir við útgáfu skuldabréfsins og að honum hafi ekki verið kynnt niðurstaða þess né réttindi sín eða upplýsingabækling, fyrr en fimm dögum eftir að hann gerðist ábyrgðamaður vegna umræddrar lánveitingar.

Sóknaraðili vísar til þess að skv. 1. mgr. 3. gr. fyrrgreinds samkomulags beri fjármálafyrirtæki að meta greiðslugetu greiðanda sé skuldaábyrgð eða veð sett til tryggingar fjárhagslegri skuldbindingu, nema ábyrgðamaður óski sérstaklega eftir því með skriflegum hætti að svo verði ekki gert. Í 4. gr. sama samkomulags komi fram að fjármálafyrirtækjum beri að gefa út upplýsingabækling um skuldaábyrgð og veðsetningar og dreifa með skjölum sem afhent eru ábyrgðamönnum til undirritunar. Það hafi verið skylda varnaraðila sem stórs aðila í umræddum viðskiptum að tryggja að farið yrði eftir gildandi reglum við stofnun umræddrar ábyrgðaskuldbindingar. Telur sóknaraðili að varnaraðili hafi með framferði sínu ekki tryggt að settum reglum væri fylgt og hafi með því brotið gegn neytendarétti hans sem varinn sé í 36. gr. samningalaga nr. 7/1936. Þá bendir sóknaraðili á að þar sem að um ólögmdæta ábyrgðarskuldbindingu hafi verið að ræða, beri varnaraðila að greiða honum til baka þá fjármuni sem hann hafi lagt fram vegna umræddrar lánveitingar.

Máli sínu til stuðnings vísar sóknaraðili til fyrri úrskurða úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki nr. 41/2012 og 161/2012.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess að öllum kröfum sóknaraðila verði hafnað.

Varnaraðili bendir í fyrsta lagi á að engan áskilnað sé að finna í samkomulagi um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga frá árinu 2001 um að lántaki staðfesti niðurstöður greiðslumats sérstaklega. Þar að auki hafi sóknaraðili enga tilraun gert til að útskýra hvernig dagsetningar þessarar yfirlýsingar hafi skipt máli fyrir ábyrgðarskuldbindingu hans eða haldið því fram að vilji hans hafi staðið til þess að gangast ekki í ábyrgð vegna niðurstöðu greiðslumatsins, sbr. úrskurð úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki nr. 32/2012. Að auki vísar varnaraðili til þess að ekki verði séð að orsakatengsl séu á milli dagsetningar umræddra skjala og ábyrgðarinnar sem sóknaraðili gekkst undir.

Í öðru lagi bendir varnaraðili á að þann 2. júní 2006 hafi sóknaraðili undirritað yfirlýsingu sem beint var að ábyrgðarmönnum fjárskuldbindinga. Téð yfirlýsing staðfesti að varnaraðili hefði séð greiðslumatið sama dag og hann undirritaði skuldabréfið, en ábyrgðamenn hafi sett upphafsstafi sína við IV. kafla

yfirlýsingarinnar sem kveði á um greiðslumat. Samkvæmt því verði ekki séð að brotið hafi verið gegn samkomulaginu.

Í þriðja lagi áréttar varnaraðili að lánið hafi fyrst verið tekið til innheimtu þann 7. júní 2006. Ekki verði annað séð en að hann hafi uppfyllt þær skyldur sem lagðar voru á hann samkvæmt 3. og 4. gr. umrædds samkomulags.

Varnaraðili bendir á að af dómaframkvæmd megi sjá að það ráðist af heildstæðu mati á atvikum hvers máls fyrir sig hvort beita eigi ógildingarreglu 36. gr. samningalaga. Einnig megi ráða af dómum að fjármálastofnun verði að hafa verið grandvís um slæma fjárhagsstöðu skuldara og látið hjá líða að tilkynna ábyrgðarmanni þar um. Sönnunarbyrði fyrir því að skuldbinding sóknaraðila sé fallin úr gildi eða ógild hvíli á sóknaraðila og hafi hann ekki sýnt fram á það.

Þá vísar varnaraðili til þess að með undirritun á skuldabréfið og á yfirlýsingu til ábyrgðarmanna fjárskuldbindinga staðfesti sóknaraðili sérstaklega að hafa kynnt sé efni upplýsingabæklings varnaraðila um sjálfskuldarábyrgðir. Í bæklingnum sé vísað til samkomulagsins og greint frá helstu atriðum þess, sérstaklega sé tekið fram að ef lánfjárhæð er umfram 1.000.000 kr. skuli fjármálafyrirtæki alltaf framkvæma greiðslumat. Sömuleiðis séu ábyrgðarmenn þar hvattir sérstaklega til þess að kynna sér sérstaklega greiðslugetu lántaka. Eins og að framan greinir hafi greiðslumatið verið framkvæmt og hafi niðurstaða matsins bent til þess að greiðandi gæti ekki efnt skuldbindinguna.

Varnaraðili bendir á að þar sem að sóknaraðili staðfesti tvívegis að hafa kynnt sér efni bæklingsins, verði að leggja til grundvallar að honum hafi verið kunnugt um að greiðslumat var framkvæmt og að það hafi verið á ábyrgð hans að óska eftir því að fá að sjá það áður en hann gekkst í ábyrgðina. Með vísan til dóms Hæstaréttar í máli nr. 575/2012 verði því að telja að ákvæði samkomulagsins um að tryggt sé að ábyrgðarmaður geti kynnt sér niðurstöðu greiðslumatsins hafi verið uppfyllt og því sé ekki uppfyllt skilyrði samkvæmt 36. gr. samningalaga fyrir því að víkja ábyrgðinni til hliðar, sbr. eftirfarandi forsendur dómsins: „*Áfrýjandi heldur fram að víkja beri til hliðar samningi hans við forvera stefnda á grundvelli 36. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggerninga. Til þess séu öll skilyrði uppfyllt eins og atvik málsins liggi fyrir. Samkvæmt nefndu lagaákvæði má víkja samningi til hliðar í heild eða að hluta ef það yrði talið ósanngjarnt eða andstætt góðri viðskiptavenju að bara hann fyrir sig eins og nánar er þar kveðið á um. Áður er komið fram að leggja verði til grundvallar að áfrýjandi hafi átt að vera kunnugt um að greiðslumat var gert á lántakanum. Getur þá ekki skipt máli sú viðbára hans í skýrslu fyrir dómi að hann hafi ekki lesið „smáa letur“ veðskuldabréfsins. Það var því á ábyrgð hans sjálfs hvort að hann óskaði eftir því að sjá greiðslumatið áður en hann veitti samþykki við veðsetningu fasteignar sinnar.*”

Varnaraðili bendir einnig á að skuldabréfið hafi verið gefið út í desember 2006 en sóknaraðili hafi þó ekki gert athugasemdir við það fyrr en nú og því hafi sóknaraðili sýnt af sér nokkurt tómlæti, en tæp átta ár séu frá því að skuldabréfið var gefið út. Telur varnaraðili að sóknaraðila hafi því verið í lófa lagið að koma að athugasemdum fyrr.

Varnaraðili hafnar því, með hliðsjón af framansögðu, að fella skuli ábyrgðaryfirlýsingu sóknaraðila niður. Byggir hann kröfu sína á því að reglum samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga hafi verið fylgt í hvívetna við lánveitingar til sóknaraðila.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur að gildi sjálfskuldarábyrgðar sóknaraðila á skuldabréfi nr. X, útgefnu af A, 2. júní 2006 til FF og endurgreiðslu ofgreidds fjár vegna umræddrar ábyrgðarskuldbindingar.

Samkomulag um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga, dagsett 1. nóvember 2001, er undirritað af Samtökum banka og verðbréfafyrirtækja f.h. aðildarfélaga sinna. FF var eitt þessara aðildarfélaga og leiðir varnaraðili rétt sinn frá því félagi.

Umrætt samkomulag tekur m.a. til þess þegar einstaklingur gengst í sjálfskuldarábyrgð, sbr. 2. gr. samkomulagsins. Samkvæmt 3. gr. samkomulagsins er fjármálafyrirtæki skylt að meta greiðslugetu greiðanda nema ábyrgðarmaður óski sérstaklega eftir því með skriflegum hætti að svo verði ekki gert. Fjármálafyrirtæki er þó ávallt skylt að greiðslumeta skuldara þegar ábyrgð ábyrgðarmanns á skuldum viðkomandi skuldara nemur meira en kr. 1.000.000. Samkvæmt 3. mgr. 4. gr. samkomulagsins skal tryggt að ábyrgðarmaður geti kynnt sér niðurstöðu greiðslumats áður en hann gengst í ábyrgðina, enda liggja fyrir að greiðandi hafi samþykkt það. Bendi niðurstaða greiðslumats til þess að greiðandi geti ekki efnt skuldbindingar sínar, en ábyrgðarmaður óskar eftir að lán verði engu að síður veitt, skal hann staðfesta það skriflega.

Í málinu liggur fyrir skjal sem ber heitið „Til ábyrgðarmanna fjárskuldbindinga [X]”. Á skjalinu, sem undirritað var sama dag og skuldabréfið, má sjá hvar sóknaraðili setur upphafsstafi sína við IV. kafla skjalsins sem kveður á um greiðslumat og að hann hafi kynnt sér efni þess.

Af framangreindu virtu, verður ekki talið að sóknaraðili geti byggt á því gagnvart varnaraðila, að honum hafi ekki verið kynnt greiðslumat á því tímamarki, þegar hann gekkst í ábyrgðina. Verður því ekki annað séð en að varnaraðili hafi uppfyllt þær skyldur sem lagðar voru á hann samkvæmt 3. og 4. gr. samkomulagsins.

Verður kröfu sóknaraðila því hafnað.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Kröfum sóknaraðila, M, á hendur varnaraðila, F, er hafnað.

Reykjavík, 20. febrúar 2015.

Haukur Guðmundsson

Geir Arnar Marelsson

Jóhann Tómas Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Elísabet Júlíusdóttir